

DUBSTEP ÉS BURIAL.

A 21. SZÁZAD ÚJSTÍLUSA ÉS MESTERMŰVE.

A 21. SZÁZAD HAJNALÁN A DUBSTEP VOLT A FRISS HANG ÉS AZ ELMÚLT BŐ TIZENÖT ÉVBEN AZ ED-DIGI UTOLSÓ IGAZÁN FORRADALMI ZENEI MŰFAJ, AMELY 2008-IG TARTÓ LEGJOBB IDŐSZAKA UTÁN AZ EDM-BE ÉPÜLVE A MAINSTREAMET IS BEVETTE. A STÍLUS MESTERMŰVE, BURIAL *Untrue* CÍMŰ ALBUMA MOST NOVEMBERBEN TÍZÉVES.

SALAMON CSABA.

A DUBSTEP TÖRTÉNETE

Sokáig vitatták, hogy Croydon vajon London legdélibb kerülete-e vagy már Surreyhez tartozik. Hivatalosan London része, de lakosait egyszerre tartják vidékinek és *chav*-nek.

A *chav* egy szitokszó az alsóbb társadalmi osztály melegítősbaseballsapkás rétegére, akik harci kutyáikkal dominálják a tömbházak játszótereit. Fordított betűszóval: **Council Housing And Violent – erőszakos lakótelepi szutyó.**

A városrész leginkább a 2011-es londoni zavarások melegágyaként és a tavaly hét halálos áldozatot követelő villamosbaleset kapcsán került a hírekbe, de azt kevesen tudják, hogy az ezredfordulón innen indult útjára a dubstep.

Akinek nem a bűnözés volt az életcélja, az a lakótelepek helyett a lemezboltokat és a klubokat járta és próbált jelen lenni a brit elektronikus zene legizgalmasabb időszakában. A dubból és jungle-ből kinövő drum and bass elemeit ötvöző dubstep a UK garage, a 2-step és a speed garage kiüresedésével a kilencvenes évek végétől kezdett alakot ölteni – főképp 2-step maxik b-oldalán, instrumentális remixek

formájában (El-B, Zed Bias). A producerek a sötétebb hangzás érdekében elhagyták az énekhangokat és lelassították a hangzást, teret adva a súlyos, basszusorientált ütemeknek. A stílus megszületésénél központi szerepe volt a croydoni Big Apple lemezboltnak, amit **DJ Hacha** és **Artwork** (Magnetic Man) vezettek. Itt találkozott két tizenéves suhanc, **Skream** és **Benga**, akik eleinte csak az eladókát idegesíteni jártak be, később viszont bevitték megmutatni a PlayStationjükhöz felvett demóikat is. Az addig inkább garage-et árusító bolt tulajdonosai gyorsan gründoltak egy kiadót és elkezdtek megjeleníteni a fiatalok zenéit, Hacha pedig a hétvégi bulikban és kalózádiókban (főleg a Rinse FM **Kode9** vezette egyik műsorában) pörgette ezeket a lemezeket.

Az ő lelkesítő közvetítésével kezdett el terjedni az addig névtelen új irányzat a 2001-ben Brixtonból indult, Londont bejáró FWD>> klubesteken. Ide jártak a helyi **Digital Mystikz** duó tagjai, **Mala** és **Coki** is, akik a város lemezboltjaira próbálták rásózni acetátra kivágott szá-

maikat. Az üzletek nem nagyon tudtak velük mit kezdeni, hiszen még csak egy címke alá sem lehetett besorolni őket. Egy alkalommal azonban Mala hazatért lemezbolti körútjáról, és egy eladója hívta, hogy kapjon fel még egy dobozzal a lemezekből és induljon vissza, mert egy óra alatt elvitték az összeset. Hacha egy

DUBSTEP TOP 10

- # **Burial**: *South London Boroughs* (2005)
- # **Skream**: *Midnight Request Line* (2005)
- # **Digital Mystikz**: *Haunted/Anti War Dub* (2006)
- # **Pinch**: *Qawwali* (2006)
- # **The Bug feat Flowdan**: *Jah War (Loefah Remix)* (2007)
- # **Benga and Coki**: *Night* (2007)
- # **Pevelist**: *Roll With The Punches* (2007)
- # **Mala**: *Changes* (2007)
- # **TRG**: *Broken Heart (Martyn's DCM Remix)* (2008)
- # **La Roux**: *In For The Kill (Skream's Let's Get Ravey Remix)* (2009)

interjúban dubstepnek nevezte el az addig névtelen hibridet, ami attól kezdve kiszorította a megfáradt garage-et (fontos korai úttörő még a **Horsepower Productions**, akik szintén az elsők között használták az elnevezést). Az országos rádiókban a BBC-legenda John Peel játszott először Digital Mystikz-et, méltó utódja, Mary-Anne Hobbs pedig 2006 elején összehívta a szcéna előadóit egy közös műsorra *Dubstep Warz* néven. Az itt készült csoportként tűnt fel a kapucnis **Burial**, aki anonimitásban, élő fellépések nélkül teremtette meg a stílus Brian Enót idéző válfaját szétvagdosott, gyorsított/lassított hangmintáival. A sorra alakuló kiadók – Tempa, DMZ, Hyperdub és Deep Medi – dominálták az évtized második felét, több szerzemény is felhangzott a 2006-os *Az ember gyermeke* című sikerfilmben, tökéletes aláfestésként szolgálva a disztópikus, 2027-es Londonhoz – és a műfaj átszivárgott a mainstreambe. Az első irányzatok egyike volt, ami vírusként terjedt az interneten és az akkor berobbanó YouTube-on, felemásan befolyásolva ezzel a lemez-eladásokat. Világszerte dubstep-partisorozatok indultak, Mary-Anne Hobbs a Primavera Fesztivál kurátoraként egymást követő két évben is e stílus köré szervezte estjeit. Burial második, *Untrue* című, 2007-es nagylemezét a legrangosabb brit zenei díjra, a Mercury Prize-ra jelölték 2008-ban, és bár a bukiknál ő volt a favorit, végül az Elbow nyert. Megjelentek a másodgenerációs brit előadók (**Magnetic Man, Nero, Katy B, Joy Orbison**), a legnagyobb sztárok – Britney Spears, Rihanna vagy éppen Snoop Dogg – pedig dubstep-elemeket kezdtek el használni dalaikban. 2010-től a listák élén dubstep „slágerek” váltották egymást, a műfaj aprópénzre váltásával a lejtőn is elindult. Több válfajra esett szét: míg a hatásvadász brostep és filthstep a céllövöldék környékén hódított és **Skrillex**-szel beépült az edm-be, a műfaj szellemiségét olyan poszdubstepnek

bélyegzett előadók mentették át, mint **James Blake** és **Mount Kimbie**, bár az ő zenéikben ma már alig kimutatható a croydoni hangzás. Azért Burial még időről időre feltűnik (egyetlen szelfi erejéig fotón is), hogy elmossa a határokat Dél-London és Surrey közt.

A TÍZÉVES BURIAL-MESTERMŰ: UNTRUE

Az *Untrue*-t talán valótlannak lehet a legjobban fordítani. A fosztóképző jelenléte arra utal, hogy nem feltétlenül hazug, csak nélkülözi a valóságot. Burial zenéje Dél-London alternatív valóságát festi meg, a rave-ről éjszakai busszal hazatérő szembesülését az esőtől elmosódó, sokemeletes lakótömbökkel, a ködös átmenetet a szombat este eufóriája és a vasárnap délutánok kiüresedése közt. Az elsőtétített szobában rejtőzködő Burial számára a rave emléke csupán fikció. Idősebb bátyja elmondásaiból és kalózádiókról felvett dj-szettekkel ismeri csak, ő maga sosem vett részt rajtuk. Kezdetleges zeneszerkesztőn felvett demókon próbálta reprodukálni a saját, fals nosztalgiját, amit rajzokkal kísérve kezdett el küldözgetni kedvenc zenei oldalának. Az oldalból hamarosan kiadót lett (Hyperdub), amikor a főszerkesztő, Stephen Goodman Kode9 néven készült saját zenéi mellett Burial *South London Boroughs* című demóját is kiadta 2005-ben – amit aztán újabb tíz EP és két nagylemez is követett. A 2006-os *Burial* debütlemezt több zenei újság is a legjobbak közé választotta, és egy éven belül jött is a folytatás *Untrue* címmel, amivel a producer végleg kifaragta borongós, kapucnis mellszobrát.

Míg az első lemez hat év alatt készült számokból állt össze, az *Untrue* egy ihletett, kéthetes periódus éjszakai születe. De bármennyire is próbáljuk keresni a filmes idézetek, hang- és énekminták illesztését, már az elején elveszük Burial világában. „Megláttam a lángját, ragyogva lobog örökké” – az *Inland Empire*-ből (David

Lynch 2006-os filmje) vett mottóval indul a lemez, az *Alien* hangeffektjeivel aláfestett *Untitled* nyomasztó, Lynchianus hangulatát csak azért töri meg az *Archangel*, mert ez az egyetlen, közismert Burial „sláger”, de utána gyorsan visszaránt magával a *Near Dark* sötétje. A feldarabolt és összetűzött vokálok sebességei úgy alakulnak át, hogy a férfi hangok nőiesnek, a női hangok bűgön mélynek hangzanak, miközben ide-oda csúszkálnak az ütemeken. Christina Aguilera és Aaliyah domináns énekei lelassítva vesznek el a távolba (*In McDonalds*) vagy simulnak bele a sűrű kompozíciók szövetébe (*Ghost Hardware*). A fémes csengésű hangmintákról nehezen lehet eldönteni, hogy macskaköveken pattogó, üres szífonpatronok vagy egy töltényhüvelyek közt gázoló karakter zaja egy rongyosra játszott, japán videójátékban.

Nincs értelme csúcspontot keresni vagy összevetni a részeket egymással és az egészszel, az *Untrue* popkulturális referenciák és hangulatok összessége. Egy David Lynch által rendezett *Blade Runner* Playstationre, amit esős, novemberi éjjeleken játszottunk Goldie-ra és Massive Attackre bólogatva. Egy olyan világ, ami behúzott sötétítőfüggönyök mögött létezik, mégis elválaszthatatlan attól, ahol született.

Ahogy Burial fogalmazta meg egy interjúban Mark Fishernek, az idén öngyilkosságot elkövetett, legendás zenekritikusnak: „*Sokszor bolyongok Londonban – néha azért, mert nem kell valamerre, néha azért, mert nem tudok sehova máshova menni. Egyedül lenni, fülhallgatóval a fejedben kicsit olyan, mintha rengetegen vennének körül egy klubban. Néha úgy érzed, mintha egy szellem érintené meg a lelked, mintha valakivel együtt sétálnál. Aki Londonban él, ismeri ezt az érzést, de amint beszélni kezd róla, szertefoszlik. London szerves részem, büszke vagyok rá, de néha elég sötét tud lenni, még ha fel sem tűnik mindig. Amikor éjszakai buszon ülsz, egyedül sétálsz keresztül a városon, hazaérve felraksz egy lemezt és belealszol, egyedül válsz vele, a valóságoddá válik. Szívesebben hallgatok meg inkább egy számot az én valóságomról, mint egy „itt vagyok a csajommal a klubban”-szerű, amerikai rapszámot. Azt hallgatom inkább, ami sajátosan brit, mint a drum and bass vagy a dubstep. Ha egyszer is hallottál már underground zenét életedben, minden más valami elbaszott reklámnak tűnik mellette”.*

Egy évtized elteltével is úgy vonz be minket az *Untrue*, mint egy éjjel-nappali teázó éjszakai fényei, ahová az eső elől menekülünk, hogy elmerüljünk egy valótlannak, de reménytelen nosztalgijába.

